

ПОНЯТТЯ ТА ЗАВДАННЯ “ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ”

особенности языка рекламы: Прагматика рекламного текста: автореф. дисс. ... канд. филолог. наук: спец. 10.01.01 “русский язык”. – Москва, 1984. – 24 с.

10. Куренова Д.Г., Семантическая адаптация англицизмов в сфере рекламоведения. Режим доступа: www.vestnik.stavsu.ru/53-2007/26.pdf

11. Мозгунов В.В. О синтаксической организации рекламного текста в русском языке: механизмы каузации // Режим доступа: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Slz/2006_10/.../Mozgunov.pdf

12. Назайкин А. Рекламный текст в современных СМИ: практическое пособие. – М.: Эксмо, 2007. – 352 с.

13. Пирогова Ю.К. ИмPLICITная информация как

средство коммуникативного воздействия и манипулирования (на материале рекламных и PR-сообщений, Проблемы прикладной лингвистики 2001. – М., 2001. – С. 2009 – 227.

14. Цыгулева А.Г. Англоязычные заимствования в тексте рекламы: анализ актуализации и особенности функционирования // Известия Российского государственного университета им. А.И. Герцена. – СПб., 2009. – №9. – С. 203 – 206.

15. Эпштейн М. Варваризация и латинизация. Режим доступа: www.exlibris.ng.ru/kafedra/2003-10-09/3_words.html

16. Эпштейн М. О будущем языка // Знамя. – 2000. – №9. – С. 131 – 140.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2014

УДК 37.013:371.3

Юлія Янісів, аспірантка

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ПОНЯТТЯ ТА ЗАВДАННЯ “ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ”

Аналізується поняття “інноваційного розвитку освіти” як такого розвитку, який не тільки і не стільки базується на нововведеннях, скільки веде її (освіту) до нової якості, ефективності, конкурентоспроможності.

Ключові слова: людина, культура, навчання, інновація, розвиток.

Літ. 10.

Юлія Янісів, аспірантка

Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ПОНЯТИЕ И ЗАДАЧИ “ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ”

Анализируется понятие “инновационного развития образования” как такого, что не только и не столько базируется на нововведениях, сколько ведет ее (образование) к новому качеству, эффективности, конкурентоспособности.

Ключевые слова: человек, культура, обучение, инновация, развитие.

Julia Yanisiv, Postgraduate

Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

THE CONCEPT AND TASK OF “INNOVATION DEVELOPMENT OF EDUCATION”

The concept of “innovation development of education” as that is not only and not so much based on innovation, how is it (education) to a new quality, efficiency, competitiveness is analyzed in the article.

Keywords: people, culture, education, innovation, development.

Зміст поняття “інновація” не означає синонім “нове”. “Нововведення”, тобто інновація не вичерпується також певними змінами чи вдосконаленнями якоїсь системи, сфери життя, що не мають істотної новизни. Слово “інновація” позначає таку новацію або нововведення, що, по-перше, робить відповідну систему істотно більш ефективною, і, по-друге, як наслідок, має позитивну оцінку. Тому, зустрічаючи в текстах слово інновація, слід розуміти, що за ним стоїть дуже радикальне поліпшення чого-небудь. А відзначаючи ті чи інші конкретні нововведення, слід вважати їх

інноваціями тільки тоді, коли вони серйозно підвищили продуктивність праці, значно полегшили або прискорили процес навчання, багатьом повернули здоров'я і працездатність і т.д. Іншими словами, в результаті істотно поліпшили якість життя людини. Інновація – це не всяке новація або нововведення, а тільки таке, яке серйозно підвищує ефективність діючої системи.

І. Пригожин, один із найвідоміших теоретиків, які концептуалізували поняття інновації, зазначає: “В широкому соціальному сенсі інновація постає як форма керованого розвитку. Інновація є такою цілеспрямованою зміною, яка вносить в

середовище нові, відносно стабільні елементи. Інноваційний процес є перехід певної системи з одного стану в інший. Цей перехід і є основний, центральний предмет інноватики. Перехід містить також ініційовані та контрольовані процеси” [1, 186].

Інновація – “нововведення в галузі техніки, технології, організації праці або управління, засноване на використанні досягнень науки і передового досвіду; кінцевий результат інноваційної діяльності” (2). Термін спочатку набув поширення в економічних науках, де під інноваціями розуміли: 1) вкладення коштів в економіку, що забезпечує зміну техніки та технології; 2) нову техніку, технології, що є результатом досягнень науково-технічного прогресу. В науковий лексикон цей термін вперше ввів Й. Шумпетер, що в буквальному перекладі означає “втілення наукового відкриття, технічного винаходу в новій технології або новому виді виробу”. Крім того інновація розглядалася відомим економістом як нова функція виробництва, її нова комбінація.

Й. Шумпетер приділяв значну увагу концептуалізації ролі інновацій в соціально-економічному житті, що дозволило йому виокремити п’ять типових варіантів інноваційних змін: 1) використання нової техніки та нових технологічних процесів; 2) впровадження продукції чи послуг з новими властивостями; 3) використання нових матеріалів чи ресурсів; 4) зміни в організаційній діяльності; 5) поява нових потреб людини (що в економічному вимірі є новими ринками збуту) [1, 33].

Під інновацією розуміють також нововведення як процес і результат практичного освоєння чогось нового в соціальній практиці. Виділяють два підходи до тлумачення цього терміну [2, 26]. перший припускає ототожнення інновацій з новою технікою, технологією. Другий розглядає її як новий спосіб організації діяльності (організаційній, науково-дослідній, виробничій тощо) в конкретній сфері застосування. Тож інновація – це використання результатів соціального досвіду та напрацювань (в тому числі – науково-дослідних розробок), які спрямовані на *вдосконалення діяльності* окремого індивіда, групи чи організації (наприклад, окремої школи, ВНЗ чи всієї освітньої системи). В сучасній соціальній та економічній думці під інноваціями розуміють здебільшого перетворення *потенціалу* науково-дослідних розробок у реальну соціальну діяльність (виробничу, комунікаційну та інші), що втілюється в нових продуктах, послугах та способах взаємодії людей з іншими людьми, природними ресурсами, природою в цілому. Українські дослідники

вирізняють наступні принципи інноваційного розвитку.

Р. Глаттер, Ф. Кастл та інші вважають, що *освітньою інновацією* може бути нововведення: 1) що веде до значних змін освітніх процесів, системи їх забезпечення та організації задля ефективнішого досягнення освітніх цілей або постановки нових; 2) яке вчить новим способам навчання, значно досконалішим за попередні; 3) що дозволяє ефективно використовувати нові ідеї в освітніх практиках [3, 384].

С. Мкобс доводить точку зору, що поняття “освітня інновація” може застосовуватися до будь-якої освітньої практики, що “є новою або недостатньо поширеною в певному академічному контексті і має завдання розвинути, вдосконалити його, зробити більш відповідним потребам навчальних програм, процесів викладання та навчання” [4, 262].

Українська вчена К. Петрова виокремлює принципи, на основі яких мають ґрунтуватися освітні інновації.

Інновації повинні систематично аналізуватися та впроваджуватися на регулярній основі, що забезпечує *принцип системності*. Спорадичні нововведення, або протилежні попереднім зусиллям можуть мати навіть негативні наслідки і тільки шкодити.

Принцип концептуальності забезпечує певну генералізовану мету, яка орієнтує організацію на нові методи та технології, надає сенсу для змін усім суб’єктам “виробничого” процесу впровадження інновацій.

Принцип сприйнятливості передбачає нормативно-ціннісне забезпечення нововведень, оскільки при спротиві колективу можуть провалитися будь-які новітні технологічні, інформаційні інновації. Кожен суб’єкт організації, яка впроваджує інновації має розуміти прийнятність для себе, колективу чи загалу нововведень – чи то матеріальну, чи моральну, політичну тощо [5, 8 – 9].

Зміна ролі та характеру освіти як соціального інституту пов’язано із змінами самого українського суспільства. Із “кузні кадрів” для держави, якою була радянська освіта, цей інститут перетворився на важливий чинник розвитку та функціонування ринкової економіки та демократичного суспільства. В зв’язку з цим освіта має орієнтуватися на інноваційні процеси, які відбуваються в суспільстві, причому не тільки встигати за ними, але і випереджати їх. А це можливо тільки на шляху інноваційного розвитку, на постійне оновлення як форм, так і змісту навчально-виховного процесу.

Інноваційний розвиток – сукупність станів інновацій, які змінюють одна одну в процесі перетворення початкового стану певного об’єкту (системи) в кінцевий стан, що супроводжується якісними змінами. Стосовно сфери освіти інноваційний розвиток – це комплексна діяльність, що пов’язана зі створенням, освоєнням та реалізацією нових форм навчання, нових, більш досконалих механізмів управління навчальними закладами, новими освітніми послугами тощо.

У вищій освіті виникнення інновацій може відбутися двома способами: або вони запроваджуються як спеціально спроектовані нововведення, або можуть бути випадково відкриті в проявах викладацької чи дослідницької практики. В якості освітніх інновацій можна розглядати наступні: науково-практичні відкриття, нові освітні технології навчання (та виховання), ефективний інноваційний освітній менеджмент. Інноваціями в освіті вважаються нововведення, спеціально спроектовані, розроблені або відкриті в порядку педагогічної практики.

Для повного і точного уявлення про специфіку інноваційних процесів, що протікають в сучасному українському освітньому просторі, в системі освіти варто виділити два типи вищих навчальних закладів: традиційні та інноваційні. Для традиційних систем характерно стабільне функціонування, спрямоване на підтримку одного разу заведеного порядку. Для систем, які розвиваються, характерний інтенсивний пошуковий режим як інноваційний розвиток.

У розвитку української освітньої системи інноваційні процеси реалізуються в наступних напрямках: розробка нових *освітніх програм*, впровадження *інтерактивних форм навчання*, створення *багаторівневих освітніх комплексів*. Розвиток системи вищої освіти не може здійснюватися без постійного освоєння нововведень, пов’язаних з реалізацією інноваційного досвіду зарубіжної освіти. В цілому інноваційний освітній процес охоплює проведення фундаментальних досліджень, прикладних досліджень і розробок, організацію виробництва нових освітніх продуктів і послуг, їх просування і забезпечення використання кінцевими споживачами.

Передумови розвитку системи вищої освіти створюють три типи орієнтирів у розвитку інноваційного процесу. Перший рівень включає в себе стратегічні напрямки розвитку інновацій, які характерні не тільки для вітчизняної системи освіти, а й для світового освітнього простору. В якості таких напрямків можна визначити наступні:

- підвищення доступності навчання;
- підготовка фахівців високотехнологічних та

ринково-орієнтованих спеціальностей, затребуваних на глобальному ринку праці;

- перехід до багаторівневої системи вищої освіти, що надає нові можливості для планування навчання для окремої особистості;

- створення можливості навчання протягом усього життя.

До другого рівня орієнтирів *інноваційного процесу*, що виявляються в діяльності безпосереднього самого вищого навчального закладу, можна віднести наступні напрямки інноваційного розвитку:

- створення ефективних систем менеджменту якості, відповідно до вимог міжнародних стандартів;

- використання навчального матеріалу на основі застосування мультимедійних та комп’ютерно-інформаційних технологій;

- систематична модернізація технічної та навчальної бази, яка дозволить реалізувати навчальний процес на основі новітніх досягнень наукової та виробничої сфер;

- реалізація гнучкого процесу, що дозволяє підготувати кадри, які мають попит на ринку праці.

І, нарешті, до третього типу орієнтирів можна віднести інноваційну діяльність професорсько-викладацького складу. Сюди можна віднести такі типи інновацій:

- використання самих сучасних інформаційних і комунікаційних технологій навчання;

- адекватне ставлення до нововведень, тобто розуміння їх провідної ролі в сучасній освіті;

- проектування авторського інноваційного досвіду на основі власних наукових та педагогічних досягнень.

Представлена ієрархія напрямів в інноваційному процесі вищої освіти характеризує його як складне комплексне явище. В якості загальних напрямів для перерахованих критеріїв, можна зазначити, що вони впроваджують нові та використовують на вже існуючі механізми розвитку освітньої сфери [6].

Система освіти в інноваційному ВНЗ повинна бути відкрита сучасним науковим дослідженням та запитам сучасної економіки. У навчальному плані такого ВНЗ повинні бути присутніми такі форми навчання, як проектні розробки, тренінги, стажування на виробництві, в науково-дослідних організаціях. Технологічне оснащення навчального процесу має відповідати рівню передової науки, а не кінцю XIX – поч. XX століття. Нині найбільш успішними в плані забезпечення інноваційного характеру розвитку освітньої діяльності стають такі ВНЗ, в яких одночасно реалізуються наступні три типи процесів:

- розробка студентами конкретних проектів, які

можуть знайти попит у перспективних секторах економіки;

- проведення досліджень фундаментального і прикладного характеру викладацьким складом із залученням студентів, магістрантів, аспірантів;

- використання освітніх технологій, що забезпечують студентам можливість вибору навчальних курсів, полегшують засвоєння навчального матеріалу, показують потужний евристичний потенціал.

Але жоден, навіть самий титулований і “престижний” ВНЗ в Україні не зможе самотужки вийти на світовий рівень якості освітніх послуг без так званої “інфраструктури інновацій” [7, 8]. Формування інфраструктури інноваційної освіти передбачає створення ефективної та комплексної системи організаційно-правових та соціально-економічних заходів:

- розробку порядку отримання вузами коштів, акумульованих в результаті участі ВНЗ чи профільних міністерств у регіональних і галузевих венчурних фондах;

- розвиток центрів трансферу технологій, що мають бути створені на базі державних вищих навчальних закладів спільно із інститутами НАН України, галузевих інститутів;

- реалізацію багаторівневої системи підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації та консультування фахівців для інноваційної діяльності в сфері освіти, науки та промисловості;

- створення системи позабюджетних фондів для підтримки наукової, технічної та інноваційної діяльності.

Підсумовуючи, варто ще раз констатувати, що без цільової державної програми і системи заходів її реалізації інноваційний розвиток освіти в сучасних соціально-економічних умовах є нездійсненним.

З філософської точки зору інновації – це нові цінності, які збагачують життя за допомогою внесення нових, ліпших елементів. Важливо ще раз акцентувати, що інновації – це форми розвитку, тому успішність їх впровадження залежить від цілеспрямованості та контрольованості цих процесів. Цей методологічний аспект постає в наступних вимірах. По-перше, інноваційний процес в освіті має бути забезпеченим кадрово, що вимагає не тільки відповідної підготовки професорсько-викладацького складу, але і відповідного фінансового забезпечення. По-друге, заклади освіти повинні бути забезпечені відповідним інформаційним та технологічним обладнанням. По-третє, освітній процес має очолюватись професійними менеджерами, які поєднують науковий та організаційний потенціал.

Російський дослідник А. Хуторской вирізняє

такі основні рівні нововведень в системі освіти: **вдосконалення** – зміна одного або кількох елементів основних процесів в освіті; **раціоналізація** – встановлення нового правила використання наявних педагогічних засобів для вирішення традиційних завдань; **модернізація** – зміна декількох елементів існуючої освітньої системи; **евристичне рішення** – знаходження способу вирішення існуючих педагогічних проблем; створення та використання невідомих раніше педагогічних форм, методів, засобів для вирішення актуальних педагогічних завдань; **педагогічний винахід** – новий засіб, технологія або нова комбінація відомих засобів для досягнення освітніх цілей; **педагогічне відкриття** – постановка та вирішення нової педагогічної задачі, що приводить до принципового оновлення освітньої системи в цілому або суттєвого поліпшення її складових елементів [8, 28].

Вітчизняний дослідник інноваційних процесів в освіті С. Курбатов, узагальнив основні значення, в яких поняття “інновація” використовується у вітчизняній освітній практиці: зміна психологічного клімату в навчальному закладі, зумовлена новими цілями та цінностями освіти, що сформувалися в 80-х роках минулого століття завдяки руху педагогів-новаторів; запровадження і поширення вже давно розроблених педагогічних систем (М. Монтесорі, вальдорфська педагогіка, система В.В. Давидова, Л.В. Занкова, Д.Б. Ельконіна); розробка нових технологій проектування, управління та навчання в школах, які займаються інноваційною діяльністю та примушені постійно долати виникаючі протиріччя; залучення інноваційними школами нових фінансових, інформаційних, соціокультурних структур та механізмів; педагогічна діяльність, що набула рис сталої творчої діяльності та позитивно впливає на всі компоненти навчально-виховного процесу [9, 278].

Українська дослідниця проблем інноваційного розвитку освіти К. Петрова запропонувала термін “ОСПЗ”, тобто “основний соціально-педагогічний закон” як детермінанти інноваційного розвитку освіти. Він формулюється наступним чином: “ОСПЗ – безперервне оновлення змісту, методів, технологій освіти на основі досягнень соціально-економічного, соціокультурного і науково-технічного прогресу у відповідності з інтересами особистості, суспільства та держави при пріоритеті інтересів особистості” [5, 9].

Отже, інноваційний розвиток освіти – комплекс інновацій, які змінюють одна одну в процесі перетворення початкового стану системи освіти на кінцевий стан, який супроводжується якісними змінами; це комплексна діяльність, що пов’язана зі створенням, освоєнням та реалізацією нових

форм навчання, нових, більш досконалих механізмів управління навчальними закладами, новими освітніми послугами тощо.

1. Шумпетер И. Теория экономического развития. – М., 1982. – 455 с.

2. Козенков Д.С. Інноваційний розвиток та людський потенціал: оцінка та стимулювання / Козенков Д.С., Вашикевич В., Солошенко К.М., Якубова Е.П. / Під ред. К.Ф. Ковальчука. – Дніпропетровськ: Системні технології, 2004. – 157 с.

3. Glatter R., Castle F., Cooper D., Evans., Woods Ph.A. What's New? Identifying Arising from School Collaboration Initiatives Educational Management Administration & Leadership. – 2005. – 33 (4).

4. Jacobs C. The Evaluation of Educational Innovation. – 2000. – 6. – 262 p.

5. Петрова К.П. Инновационный процесс в высшей

школе как ...// Инновации. – Братск: БрГТУ, 2001. – ч. I. – С. 3–10.

6. Выгинный С.М. Проблемы продвижения услуг дистанционного профессионального образования и концепция "маркетинговых сигналов" [Электронный ресурс] / С.М. Выгинный. – URL: <http://www.marketing.spb.ru/conf/2002-01-edu/sbornik2.htm>

7. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія / за ред. П.Ю. Сауха. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. – 444 с.

8. Хуторской А.В. Педагогическая инноватика. – М., 2008.

9. Феномен інновації – ред. Кремень.

10. Офіційна сторінка Товариства POLYMEDIA – Товариства інноваційного розвитку освіти РФ – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://edcommunity.ru/press/articles/future_class.php

Стаття надійшла до редакції 10.02.2014

УДК 37:[37:801.73]

Вікторія Гарага, аспірантка кафедри теорії та історії педагогіки
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, м. Київ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ГЕРМЕНЕВТИКИ

Статтю присвячено проблемі визначення ролі педагогічної герменевтики в освіті, характеристиці основних принципів та ідей герменевтичного підходу.

Ключові слова: розуміння, інтерпретація, герменевтика, герменевтичний підхід, герменевтика в освіті.
Літ. 9.

Викторія Гарага, аспірантка кафедри теорії та історії педагогіки
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, г. Киев

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ГЕРМЕНЕВТИКИ

Статья посвящена проблеме определения роли педагогической герменевтики в образовании, характеристике основных принципов и идей герменевтического подхода.

Ключевые слова: понимание, интерпретация, герменевтика, герменевтический подход, герменевтика в образовании.

Victoria Haraha, Postgraduate of
Theory and History of Pedagogic Department
National Pedagogical University by M.Drahomanov, Kyiv

CONCEPTUAL BASIS OF PEDAGOGICAL HERMENEUTICS

The article is devoted to the problem of determination of the role of pedagogical hermeneutics in education, description of basic principles and ideas of hermeneutics approach.

Keywords: understanding, interpretation, hermeneutics, hermeneutics approach, hermeneutics in education.

Актуальність дослідження. Тенденції розвитку сучасного суспільства і потреби, які висуюються сьогодні до людини як ресурсу його благополуччя та процвітання такі, що очевидною стає необхідність підготовки випускників школи, здатних: - гнучко адаптуватися в змінних життєвих ситуаціях, самостійно набувати необхідних знань, уміло

застосовувати їх на практиці для вирішення різноманітних проблем. У майбутньому ці уміння допоможуть особистості: - знайти своє місце в житті; - самостійно генерувати нові ідеї, творчо мислити; - грамотно працювати з інформацією (збирати необхідні для вирішення певної проблеми факти, аналізувати їх, висувати гіпотези рішення проблем, робити зіставлення з аналогічними або